

Оружари

лист Синдикалне организације
"Застава оружје"

новембар 2014. године
број 39

СРЕЋКО МИХАИЛОВИЋ - СОЦИОЛОГ У СРБИЈИ НЕМА СОЦИЈАЛНОГ ДИЈАЛОГА

"Синдикати морају да се изборе са проблемом чланства, да смање међусобне разлике и разлоге за свађу, уз утврђивање минимум заједништва у неким кључним акцијама. Немоћни синдикати, без угледа, без политичке моћи, без политичког утицаја не могу ништа озбиљније да учине на плану остваривања својих основних циљева".

Услови за рад синдиката, Србија данас: стопа ризика од сиромаштва и 24,6% - прво место међу сиромашним земљама Европе, стопа незапослености 20,8%, пад индустријске производње, раст цена?

Срећко Михailовић: Ако би требало сажето рећи и осликati стање синдиката данас онда би могло да се каже да је ово време у којем су синдикати потребнији више него икада да су они у горем стању него што су икада били. Синдикати су разједињени, синдикална сцена је фрагментирана, они су у међусобном сукобу, синдикални лидери се међусобно не подносе.

Каква је данас друштвена моћ синдиката?

СМ: Саме те две чињенице - да имамо мало чланова синдиката, да постоји тренд опадања броја чланова и да је лоша њихова структура, као и разједињеност, говори о нужно ниској друштвеној моћи синдиката, малом угледу синдиката. Са приватизацијом државних фирми синдикати нестају. Такође, са флексibilizацијом рада синдикати нестају јер је све више људи који су у привремено- повременом радном односу, радном односу на одређено време и њих нема у синдикату. Немоћни синдикати, без угледа, без политичке моћи, без политичког утицаја не могу ништа озбиљније да учине на плану остваривања својих основних циљева.

Да ли постоји непријатељство према синдикатима - уједињени држава и послодавци против синдиката?

СМ: Можда је непријатељство преоштра реч, али нема волење за дијалогом и за разговором - то је чињеница. Ми смо недавно били сведоци искључивања синдиката из дијалога, и одустајања на крају самих синдиката од дијалога јер је реч о финансијском дијалогу, о дијалогу који не води ничему, и на крају смо имали да је Влада донела релевантне одлуке када је реч о новим законима, о минималној наднади. О неким битним питањима за синдикате и за раднике држава је преузела све компетенције и фактички анулирала социјални дијалог, и на крају показала да прича о социјалним партнерима, о држави, послодавцима и радницима не стоји, да је то само магла којом покушавају да се прикрију стварни односи моћи.

Узроци немоћи синдиката и могући правци оздрављења?

Много тога има у самим синдикатима што их је и довело до овакве ситуације. Постоји неколико могућих праваца. Два су главна. То су те активности на повећању броја чланова, активности које су везане за смањење међусобних разлика и разлога за свађу, уз утврђивање минимум заједништва у неким кључним акцијама. На пример,

никаквог разлога није било да се сви синдикати не окуне око противљења оваквом Закону о раду. Други правац је покушај да они између нађу заједнички језик. Ми сада имамо шест синдикалних центара и веома велики број тзв. "кућних синдиката".

Када је реч о проценту броја чланова који је потребан за репрезентативност сматрам да се ту не може пуно учинити. Да бисте имали проценат морате имати основу на коју рачунате тај проценат, од чега је то тих 15%. Да ли су у тих 1,7 милиона налазе и они самозапослени, регистровани пољопривредници, мале фирме? Налазе се. Како очекивати да се у малим фирмама до 10 људи појави синдикат? Постоје и поједине делатности у којима је забрањено синдикално организовање, не може у Војсци, БИА.

У сваком случају тај проценат је несигуран, и ту би било смисленије решење који су освојили Хрвати који су рекли да синдикати који имају 60.000 (можемо рећи и 70,80, 100.000) чланова су репрезентативни, и онда бисмо избегли многе проблеме који се ту јављају. Трећи пут је кооперација, сарадња синдиката са невладиним организацијама, са медијима. Неки од тих великих страних донатора понекад условљавају своје донације сарадњом, било унутарсиндикалном или са организацијама цивилног друштва. Али сведоци смо да често пропадну пројекти јер синдикати не желе ни да се образују уколико треба да седе заједно.

Колико је значајна вештина преговарања и какав је значај едукације синдикалних представника?

Питање је да ли синдикати са оваквом структуром својих чланова и структуром њихових функционера могу да буду равноправни учесници у дијалогу, чак и у ситуацији да су сви учесници у дијалогу вољни да комуницирају. Синдикат нема

доволно стручних људи. Илузија је очекивати да свака од ових шест централа имати екипе способне да се ноше са експертима са којима Влада располаже или их доводи из целог света. Имамо председника Владе који је ангажовао неколико саветника из света, а синдикати не желе да ангажују ни људе који су већ у Србији, наше људе. Синдикати Италије, који су по разједињености и међусобним свађама слични нама, успевају да се договоре око важних питања, и онда не

преговарају лидер синдиката са експертима из Владе већ ангажују Институт, у њихово име наступају доктори економије. Код нас имамо лидере који су "најпаметнији на свету", који су "експерти", стручњаци за све и свашта. Имамо ситуације да се код нас председник синдиката појављује и у уз洛зи главног штрајкача, једини који комуницира са медијима, он прави анализе, разговара и са председником Владе, он представља синдикате и пред судовима и међународним организацијама - он је све и сва. Наши синдикати су концептирани лидерски, сва моћ је фактички у рукама тог лидера. Међутим, не постоје такви људи који су свемоћни, то би био неки ренесансни човек каквог данас више нема. Не може се знати све.

"Административни" и "активистички" концепт синдиката?

То је наслоњено на два стуба. Један је везан за мотивацију самих чланова синдиката. У тој мотивацији имамо нешто што је индивидуално-интересна мотивација. То је учање и активност у синдикату због неке личне користи, од летовања, спортских игара, куповине на рате и, то се код нас доста осуђује. Међутим, постоје јаки синдикати у свету који развијају тај узкос интересни синдикализам, попут Шведске где је држава пренела неке своје компетенције на синдикате, синдикати у име државе посредују између дате активности и самих радника. Може то да буде нешто банално, да имају попуст приликом студирања, полагања возачког испита. Други тип мотивације је колективно-интересна мотивација, тј. солидарност, где се радник не понаша као приватно лице ...

(наставак на страни 4)

Синдикати на раскршћу

Фабрику Застава оружје је недавно посетио министар одбране са сарадницима, и то је прва званична радна посета министра која се десила после неколико година. Добро је што је министар одбране имао прилику да се упозна са пословима предузећа и оствареним резултатима. Оно што није добро то је начин на који је фабрика представљена новом министру одбране од стране Управе за одбрамбене технологије. Тиме су се потврдиле наше претпоставке да негативни тонови о фабрици долазе директно из војних кругова Министарства одбране. Није нам познато да је неко на такав негативан начин дискутовао о фабрици која је оставила неизбрисив траг у одбрани земље током XVIII и XIX века и индустријализацији Србије.

Са друге стране, ти исти критичари ништа нису учинили да фабрика реши бројне проблеме који се не могу решити, без помоћи Министарства одбране, Управе за одбрамбене технологије и Владе Републике Србије. На састанку са министром смо настојали да изнесемо што више аргумента који су требали да укажу да је фабрика шанса Србије, да је носилац привредног развоја Србије. Том приликом само затражили да министар заштити фабрику од негативне кампање која се, већ месецима води путем медија, а тиче обавеза фабрика, а у чијој структури су само камате у износу од око 4 милијарди динара. Нисмо могли добити ни одговоре зашто је фабрици отето 3 милиона евра у Универзал банци, као ни зашто се фабрици на врати 140 милиона долара од произведене и извезене робе при чему је држава била гарант извоза.

Фабрика ове године бележи већи ниво упошљавања па се може рећи да је то највећи обим уговорених послова последњих година и сва производња је усмерена ка ино тржишту. Повећање обима упошљавања није био довољан аргумент Надзорном одбору да се сагласи са предложеним ребалансом плана, и поред тога што је сва производња покривена уговорима, што је фабрику довело у један неповољан положај. Представници власти никако да схвате да, без улагања и ревитализације застарелих производних капацитета и опреме, као и подмлађивања техничког кадра ова фабрика нема будућност. Стиче се утисак да политичари и из ове гарнитуре власти као препреку уређивања фабрике по њиховом концепту виде синдикат.

Од стране представника Министарства одбране најављен је и соција-

лни програм који неће бити на досадашњим принципима, већ по основу утврђивања непотребних кадрова. Руководство мора да приступи радикалном заокрету у смислу реорганизације и укључивања радника у функције веће упослености. Само ангажовањем сваког човека могу се сачувати радна места. Сигурно је да Синдикат Застава оружје неће прихватити методе које нису у складу са логичним економским токовима који треба да се спроведу у циљу постављања овакве фабрике на здраве ноге. Кога још треба подсећати да је Синдикат својим вишедеценијским деловањем доприноси очување фабрике и хуманим забрињавањем више хиљада радника фабрике?

Усвојене су измене и допуне Закона о раду којим се у великој мери ускраћују права радника, а што би, према речима предлагача, требало у значајној мери да повећа запосленост. Влада је усвојила Закон и послала га Скупштини на усвајање, без стављања на СЕС. Синдикати нису имали одговор на понуђена решења како би се заштитили радници, па се у дану усвајања Закона испред Скупштине Србије окупило око 10.000 радника Србије. Општа оцена је да су начином на који је вођен протест изневерена очекивања присутних оног тренутка када је лидер синдиката Угс позвао све "присутне и ожалошћене" да се разиђу својим кућама, док су се у позадини чули звуци "Посмртног марша". Да ли је таквом организацијом и таквим крајем протesta требало проћердати огромну енергија радника који су дошли да на легитиман начин искају незадовољство због политике каква се, већ деценијама води против радника у Србији? Логична последица такве ситуације је колективно осећање немоћи и безнада што је власт искористила и за усвајање Закона о ПИО којим се продужава радни век и уводе пенали на начин какав се не познаје у земљама у окружењу. Истина је да су

тих дана синдикати и њихови лидери стављани на странице жуте штампе на најгрубљи и најнепримеренији начин, а без икакве шансе да демнатују такве лажи. У синдикалним круговима је ово протумачено и као хушкање грађана против синдиката, јер синдикати су "против реформа, ремете политичку и економску стабилност Србије...".

У синдикату металаца Србије многи синдикални лидери нису били дорасли послу којим се баве, јер су изневерили радничка очекивања. Акциона неспособност, неорганизовање, опстурирање су допринели да

Металци Србије потпуно изгубе препознатљивост коју су деценијама имали у заштити радничких права, што је допринело нестајању чланства, јер су многа предузећа металског комплекса нестала захваљујући млајко и погрешној политики Синдиката металца коју је водио садашњи председник. Предстојећи синдикални избори би требало да ставе тачку на такво вођење политike ове некада најутицајније синдикалне гране.

Вођење синдиката у овом ериоду захтева одлучност, јер су различитости између синдиката и Владе све веће. Оне су посебно биле изражене у овој години и због наметања посебних интереса на штету радника што је захтевало другачије организовање, па је то била и обавеза лидера због садашњих и будућих генерација. Наше је право и обавеза да одржимо наду свима који верују да ће сутра бити боље. Нада је камен темељац нашег Синдиката, као и веровање да се о нашој судбини не може одлучивати на основу површине и незрелих одлука. Зато су са нама сви они који мисле тако, и који се не мире са стварношћу каква нам се нуди, већ својом храброшћу желе да стварамо свет какав треба да буде. Такву поруку синдикати су требали да пошаљу у дану отпора у Парламент и таква порука треба да буде опомена свим владама. Таквом поруком могли смо да постигнемо да бар мало излечимо земљу од прављења неолибералног концепта друштва у корист правде и једнакости.

Због свега неведеног лидери који воде синдикат морају да направе потпун заокрет у односу на досадашњу политику како се не би у потпуности изгубила друштвена улога коју синдикати имају у развијеним демократским друштвима.

Драган Илић,
председник Синдиката

Издавач: Синдикална организација Застава Оружје. За Издавача: Драган Илић; Главна уредница: Катарина Јаковљевић; Помоћник уредника: Драган Стаменовић, Сарадници: Марија Милошевић; Техничка редакција: Милош Поповић; фотографије: Радосав Миладиновић, Дејан Маринковић; Илустрација: Зоран Ивановић; Адреса: Косовска 4; Тел./факс: 034/323-059; e-mail: sindikatzo@open.telekom.rs ; WEB: www.oruzari.org

(наставак са стране 4:..) ... са својим личним интересима него као припадник одређене групе који кроз чланство у синдикату настоји да одбрани интересе и радника као таквих а не само свој појединачни интерес, односно он свој појединачни интерес подређује и утрагају у тај општи интерес. Два типа синдиката који се заснивају претежно на једном или на другом, понекад долази до успешнијег компромиса те две мотивације. Такви синдикати се онда појављују као партнери пред државом и пред послодавцима.

Политички ангажман синдиката - формирање политичке партије социјалдемократске оријентације ?

Постоји блиска уска веза између политичких партија и синдиката у многим земљама света, посебно се издава та веза између синдиката и социјалдемократских партија. Код нас је ситуација таква да постоји знатна одбојност не само синдикалних организација већ и чланова синдиката, радника према политици јер се под политиком види неко политичарење. То је довело до тога да у великом синдикатима, у ова два репрезентативна, постоји дистанце према политици, док су се неки мањи синдикати укључили у изборну утакмицу и неки имају своје представнике.

Савез самосталних синдиката Србије је донео одлуку да се политички не ангажује у изборима на тај начин, али су се два њихова члана укључили и дали оставке на свој положај. То раде и немачки синдикати, они не бране својим активистима да се укључе, али од оног тренутка када се политички ангажују дају оставке на функције, с тим што синдикати од њих очекују да они бране интересе радника тамо где су изабрани. Сада смо имали случај да Социјалдемократска партија није баш бранила интересе радника.

Синдикати морају да се боре за политичку моћ и политички утицај, али не и за учешће у власти. Политички немоћни и неутицајни синдикати су ништа. Само моћан синдикат може нешто да учини за раднике и само моћне синдикате држава и послодавци морају прихватити као партнера. Питање рада, личних доходака, услова на раду, незапослености, запошљавања - све су то политичка питања. Морамо схватити да је и то политика и да се таквом политиком баве и синдикати, али не и учешћем у борби за власт и учешћем у самој власти јер онда престају да буду синдикати.

Демократизација синдиката - појам и начин реализације

Избори унутар синдиката нису прави избори, и на жалост када се појави више кандидата за председника неке синдикалне организације у некој фирми, често се дешава да онај ко изгуби те изборе формира нови синдикат.

Имамо једну окошталу кадровску структуру која се веома тешко мења, сем тим природним путем, старењем и одласком у пензију. Поставља се питање шта би радили ако изгубе изборе, они су давно са струком раскрстили, и зато се из све снаге боре да остану. То је једна црна слика.

Када узмете вођства синдиката, укључујући и веће гранске синдикате видите да се ту годинама врте једни исти људи, и озбиљних промена ту, на жалост, нема. При том, синдикати нису изузетак, и наше политичке партије су такве, и њихови лидери су све, и у њима демократије има тек у траговима.

Како се може очекивати опстанак (одрживост) синдиката у условима непостојања социјалног дијалога?

Одсуство социјалног дијалога видљиво је на само током усаглашавања Закона о раду и закона о Фонду ПИО, недавно смо имали ситуацију око договарања минималне цене рада где су представници Владе рекли шта су имали и отишли. Очигледно не говоримо истим језиком. Када имамо снаге у дијалогу које су различитих моћи, један партнер фактички без иакаве моћи, други са неком моћи, и трећи - држава који апсолутно надмоћан - ту нема дијалога. Можемо само да се лажемо да има дијалога, у ствари је реч о диктату.

Закон о штрајку, Закон о синдикатима - очекивања ?

Нисам уверен да ће то допринети неком бойлтку, и да се у ствари ради о покушају државе да ограничи права синдиката и права радника. Боље се мора регулисати и питање регистрације основних синдикалних организација које ми смешно зовемо синдикат код послодавца. Да ли они морају да се пријављују у Министарство рада и она омогућавамо да они полуобавештени стално излазе са тим бројем од 20.000. Када би се избацили они синдикати који више не постоје јер не постоје фирме тај број би био радикално мањи.

Централе и грански синдикати све више инсистирају да се основним синдикалним организацијама одузме право да располажу финансијским средствима. То је једно велико

питање где нису ни сви синдикати сложни, једни се плаше да ће уколико изађу са тим захтевом изгубити и ово чланства што имају јер ће се опет неке организације осамосталити. С друге стране, већ је стечено право основних организација да располажу са већим делом новца и остављају средње и највише нивое организовања са мало новца.

Да ли су синдикатима у Србији неопходни нови начини организовања и нови синдикални лидери?

Неопходно је и једно и друго, потребан је не само нов начин организовања него и нови садржаји. И нови чланови, чланови у друштвеним групама које до сада нису биле синдикализоване а има основа да се то учини. Новоупослени у оним земљама које имају Закон о раду сличан нашем они који су у сталном рандом односу учествују до 20%, око 80% су у радним формама привременог и повременог рада. Морају се ти људи синдикално организовати да би синдикат могао да нешто ради, али ту се отварају нова питања. Која је чланарина за незапослена лица чланове синдиката, која је агенцијске раднике којих ће бити све више, без обзира на то што то не значи исто у Данској, Немачкој и у Србији. Код нас је то један нов вид експлоатације где радник има мању плату, мања права, веће радно време, неплаћене прекорвмене сате, за разлику од напр. Немачке где такав радник не може имати мању плату од радника који је стално запослен.

Идеја о тој "флексисигурности" - лаком губљењу посла и његовом лаком налажењу потиче из Данске. Данска је организована и богата земље, она заиста може и отпушти људе, у међувремену тај радник има 80% од плате и брзо налази други посао. У Србији ако неко изгуби посао, и ако је старији од 50 година, он га је заувек изгубио.

Како бисте оценили представљање синдиката у медијима?

Озбиљнији медији се данас мало више баве синдикатима, можда и због тога што су синдикати били изложени великој пажњи јавности. Оно што је другачије и још горе у односу на раније јесте однос таблоида према синдикатима где су таблоиди буквально оружје. Они пишу све горе и горе, лажу на највероватније начине, истина им не значи ништа. Материјал делом добијају и од синдиката који су у сукобу и где једни причају против других, при чему долази до пуног израза та подела на репрезентативне и оне који то нису, при чему испада да репрезентативни имају бројне бенефите што није тачно, да чланови Социјално-економског савета добијају енормне плате, што такође није тачно. Овде је реч о једној злурадости, цинизму, и то се дешава у неким кључним моментима у настојању да се још више смањи углед синдикал-них лидера. Пример те прљаве игре таблоида је када су наши синдикалисти и чланови Владе ишли на заседање МОР-а, наша земља је чланица, тамо су ишли и министри, али су њима "упали у очи" само Љубисав Орбовић и Бранислав Чанак.

Шта су циљеви Центра за развој синдикализма?

У раду Центру постоје два проблема. Први је опште природе, а то је мало људи се бави синдикалним питањима. Оно што ме радује је то да у последње време међу студентима факултета друштвених наука се појављују млади људи који имају неког интересовања да се баве овим проблемима. Центар нема доволно паре и број истраживања које ми успевамо да направимо је мали. Добро сарађујемо са Фондацијом Фридрих Еберт. Ове године радимо истраживање које смо назвали "Европеизација синдиката", о томе колико су синдикати у Србији блиски са најбољим синдикатима у Европи, да ли ту има контакта, на које се синдикате угледамо и у чему.

Порука члановима синдиката?

Следећи текст за Данас завршавам са оном чувеном поруком: "Не убијајте гласника!". Не мисле о синдикатима лоше они који критички говоре о њима, напротив тај говор је усмерен ка покушају да се сви приведемо памети.

Консолидовање фабрике

Раде Громовић, директор предузећа Застава оружје АД

У првих девет месеци 2014. г. остварена продаја је на нову око 2 милијарде динара, што је 70% предлога ребалансираног плана који треба да буде усвојен на следећој седници Надзорног одбора. Производња је у истом периоду била на нову од 1,4 милиона норма сати што јесте мање у односу на исти период прошле године, али мора се имати у виду да смо тада имали скоро 2.600 запослених од чега у производњи близу 375 запослених више него сада. У складу са тим и укупан износ средстава за плате је био нешто мањи, иако је дошло до њиховог раста јер ми ипак морамо да водимо рачуна и о том социјалном аспекту наших радника који раде у фабрици и живе од своје плате.

У склопу спровођења Плана пословно-финансијске консолидације предузећа у току ове године смо редовно измишљавали обавезе по основу нето исплате зарада, већим делом обавезе по основу здравственог осигурања, а од априла месеца плаћамо порезе на исплаћене зараде у пуном износу што је око 12 милиона динара на месечном нивоу. Наравно да нас оптерећује то наше неславно право место као највећег пореског дужника, али се ми трудимо да појаснимо да је фабрика Застава оружје од 1992. до 2000. године имала кризу у пословању. Од када су нам уведене санкције на извоз, пуних осам година смо се борили као доминантно извозно предузеће под теретом санкција. Затим, бомбардовање 1999. године када су нам срушени значајни производни капацитети. Тек 2001. године смо изашли на неке нормалне услове пословања као полууништено предузеће са око 4.600 запослених.

Држава нам је помогала у одређеној мери, не само кроз толерисање неплаћања обавеза, већ и делом кроз доделу субвенција, али ми ту помоћ нисмо злоупотребљавали, већ смо се и сами трудали да се повратком на светско тржиште обезбеди што више послса и да се процес производње увећа. Можемо са поносом да констатујемо да смо се вратили на светско тржиште, и да нам од 2011. године држава не даје никакве субвенције, јер за истим немамо потребе.

Стари дугови оптерећују пословање предузећа.

Успели смо да стабилизујемо наше пословање, и поред проблема који смо имали у Универзал банци који ће се, надам се, решавати на адекватан начин. Такође, октобарску плату ћемо исплатити у пуном (брuto) износу, дакле платиће се све обавезе по основу пореза и доприноса према држави и максимално ћемо се трудити да тај систем одржимо, да не правимо нове дугове, с обзиром на то да због досадашњих дуговања имамо и енормне камате које у структури нашег дуга износе 3,6 милијарди динара. Међутим, уколико наше пословање и даље буде било стабилно, а не изврши се конверзија дуговања опет ће нам камате бити велика сметња, и поново ћемо доћи у ситуацију да нас прозивају као предузеће које послује са минусом, без

обзира на то што то није минус по основу пословања, већ је то финансијски резултат узрокован каматама због неизвршења конверзије дуговања упркос томе што је закључак Владе о конверзији донет још пре две године.

Што се тиче старог дуга државе према фабрици, а који у овом тренутку са каматама износи око 140 милиона долара ми смо упознали и прошлог и садашњег министра одбране, а министар г-дин Родић је имао прагматичан однос по том питању да се и то дуговање мора узети у озбиљно разматрање, а и министра г-дина Гашића смо упознали са тим поступком наплате наших потраживања који још увек није завршен. С обзиром да на то да је дуг настало у време СФРЈ, а да је државна заједница СЦГ била њен сукцесор, и држава је при томе била гарант наплате при испоруци робе, коректно би било да се уђе и у процес решавања тог дуговања, јер се ми не можемо одрећи тог потраживања.

Уговори као нова шанса

Пословодство чини напоре да уговори што више послова, и сада имамо уговоре чија је вредност око 50 милиона долара, што је доволно да фабрика може да функционише у наредних 6 месеци. Обезбеђење континuiteta уговорања је кључни аспект стабилности у пословању фабрике. У склопу одржавања стабилности фабрике мора да се води рачуна и о томе да се приходи максимално повећају, уз истовремено смањивање расхода. Приходе повећавамо кроз веће уговорање захваљујући доброј позиционираности на светском тржишту, а наше оружје се у том смислу добро позиционира као бренд у САД, Аустралији када је реч о ловачко-спорском програму. Кроз војни програм смо традиционално познати, а приходе можемо повећати и кроз повећање продајних цена на тај начин да се при продаји артикула оствари профит, или и водећи рачуна да се купци неодбијају, а све у циљу упошљавања капацитета. На жалост, не можемо да утичемо на курс долара који битно одређује висину наших прихода. Да бисмо повећали приходе кроз повећању производње неопходно је максимално ангажовање сваког појединца, не само кроз рад радника у производњи, већ и кроз рад пратећих функција - Набавке, Логистике, Снабдевања и других који морају да на време обезбеде све неопходне ресурсе, и да се сви проблеми који се дешавају у производњи, а који се односе на проблематику која је везана за технологију такође решавају на време.

Што се тиче расходне стране морамо аналитичким приступом да утврдимо ко су највећи фабрички потрошачи, а знамо да поред плате имамо изузетно велики утрошак енергентата, алате и у наредном периоду ћемо утврдити који су разлоги за велики утрошак алате - да ли су режими обрада на машинама адекватни, да ли долази до кршења технолошке дисциплине, какав је квалитет алате, да се анализира могућност куповине алате из увоза

уколико је њихова постојаност већа, као и низ других мера. Морамо да решимо и питање воде, а Комисија за повећање енергетске ефикасности мора брже и ефикасније да делује и да предложи конкретна решења за уштеду.

Известан прилив по основу уговора о закупу нашег објекта "Сиви дом" који тренутно користи предузеће Застава инпро за сада је изостао и у току је поступак утврђивања висине обавеза које ће предузеће дугује, а по основу склопљеног уговора. На жалост, изостало је испуњавање обавезе државе у складу са постојећим споразумом о инвестирању у производну халу величине 4.000 м², јер ресорно Министарство привреде није на том плану ништа урадило. Сва инвестициона улагања која смо имали у претходном периоду, а која су обухватила не само куповину машина, већ и препокривање кровова и остала улагања у санацију објекта обезбеђена су из сопствених средстава.

Нове тенденције

Нови Нацрт закона о производњи наоружања и војне опреме је прослеђен свим фабрикама, а на јавној расправи која је одржана недавно у Чачку пословодства и синдикати свих фабрика ОИС, као и представници Југоимпорт СДПР-а су се усагласили у највећем делу око одредби које треба дорадити. Очекујем да ће Закон добити на квалитету, јер нам је свима у интересу да он буде најбољи могући зато што се он најдиректније тиче свих нас који радимо у Одбрамбеној индустрији, а имајући у виду да он третира неке осетљиве теме које залазе и у сферу приватизације, решавања друштвеног капитала и сигуран сам да ће у финалној верзији тог Закона, пре одласка на усвајање бити уврштене све сугестије које смо изнели.

Осим интересовања радника око измена Закона о наоружању и војној опреми, свесни смо да постоје и бројна питања која се односе и на реализацију социјалног програма, али сем усмених информација о издвојеним средствима немамо никакве друге смернице ни податке. Може се наслутити да то неће бити социјални програм који је усмерен ка смањењу укупног броја запослених, већ превасходно ка подмлађивању кадра. Став Министарства је да можда неће сви бити у могућности да напусте фабрику по основу социјалног програма, јер су могуће ситуације када је неки кадар неопходан и у том случају пословодство има интерес да радник остане у фабрици. Кроз досадашње социјалне програме отишао је заиста велики број квалитетних радника и треба водити рачуна да се одржи тај критичан ниво знања у свим сегментима пословања фабрике.

У наредном периоду наш задатак ће бити и да утичемо на свест сваког појединца како би схватио да је привилегија данас радити у нашој фабрици, а та привилегија мора да се оправда кроз квалитетан рад сваког од нас.

То је један од кључних задатака и императива опстанка фабрике, јер ми који живимо и радимо у овој фабрици егзистирамо само на бази тога како послујемо, јер више не можемо очекивати финансијску подршку и помоћ државе.

ПОДСЕЋАЊА

Подсећамо млађе генерације на године отпочињања нове производње и новог стварања...

Производња карабина који је рађен по лиценци купљеној 1923. године од фабрике ФН из Лијежа одвијала се у мањим серијама и пратило ју је много проблема и застоја. Производња се одвијала на бази искуства радника од пре рата, а документација - конструктивни цртежи, урађени су на основу копија раније документације, искуства радника и снимања делова карабина. На бази тих цртежа урађена је технолошка документација, организована је и серијска производња. У припреми је била производња митраљеза који се већ дуже време припремао на бази ратних трофеја заробљених од Немаца.

Слободан Митровић у производним йогонима фабрике

Митраљез M-53 "Шарац".

Цивилна производња је била у замаху са производњом приколица за запрежну коњску вучу и за тракторску вучу, углавном за пољопривреду. Она није била у стању да апсорбује вишкове радника који су оставали без посла у наменској производњи због наглог и брзог сељења војне производње из фабрике у друге делове земље. Због тога су те 1956. године у Застави вршена отпуштања радника. Отпуштено

очекивали од тадашњег генералног директора Воје Радића да учини нешто и нађе решење како би се ублажио проблем незапослености у граду. То је била и навика јер је производња у Заводима и пре рата у Крагујевцу представљала целу привреду, а пре рата је у фабрици радило и 10.000 радника. Воје Радић је почeo са довођењем нових стручних људи у Заставу. Тада је у Заводима Црвена Застава било девет дипломираних инжењера, од тога четири дипломираних инжењера послератне генерације. За руководиоца V одељења је постављен капетан дипл.инж. Слободан Митровић који је у Заставу дошао 1953. године. Требало је овладати технологијом термичке обраде - каљењем, што је био велики проблем јер су знања из те области била потпуно слаба.

У одељењу Калионица, Ковачница, Штанџерја и површинска заштита управник је тада био Живко

једног дела питомаца, њиховог организованог отпора доласку дипломираних инжењера у војну производњу који су је држали на нивоу серијске - занатске производње, а то су сматрали врхунским достигнућима. Њихов отпор ни генерални Воја Радић није могао да савлада па му је помоћ пружила Управа војне индустрије и лично Мијалко Тодоровић, тада на високим функцијама у савезној администрацији.

Из конструктивног одељења су покретана многа питања у отклањању бројних проблема у производњи и подизању техничке дисциплине и квалитета производа. Због тога су брзо расле количине поруџбина ових производа, а кренуло се са квалитетом у извоз. Отпочела је конструкција ловачког и спортског оружја, као и његова серијска производња формирањем посебне радионице за производњу

Управник Воја Радић
са њишомцима

овог оружја намењеног тржишту широке потрошње. У одељење конструирају пристизали су нови дипломирани инжењери а у његов састав је ушла и конструкција за цивилни део производа. Године 1955. почела је да стиже од Фијат-а документација за возила која су била предмет потписаног уговора о лиценци. Убрзо су адаптиране радионице за монтажу, лакирање, склапање аутомобилских кабина - каросерија, развијала се и производња седишта и тапацирање у постојећој радионици - седларници. Тако се већ те 1955. године почело са

враћањем отпуштених радника. Застава више није отпуштала раднике, почела је да прима и нове.

Наставиће се...

Група радника у фабрици 1947

је преко 1.000 радника који су имали завршену мајсторску школу у Застави са радним искуством од 6 до 10 година, у најбољој снази и радним способностима. Град Крагујевац је тада такође био у врло тешкој ситуацији, руководство града је очекивало од Републике да реши насталу ситуацију.

Окретали су се према Заводима и

Ивковић - питомац, ковач. Тада је и хемијска лабораторија добила управника постављањем дипломир. инжењера Новака за начелника.

Посебан проблем је био однос

О Закону о раду...

На седници Скупштине Републике Србије која је одржана 29.јула 2014.године усвојене су Измене и допуне закона о раду ("Сл.гласник РС", бр. 75/2014) којим је изменљено преко 120 одредби претходног Закона чиме је најдиректније дошло до драстичног умањења права радника, уз истовремено пооштравање казнених одредби које се односе на обавезе радника по основу радног односа код послодавца.

" Нови члан 165 - Запослени може бити привремено удаљен са рада:

1. Ако је против њега започето кривично гоњење у сладу са Законом због кривичног дела учињеног на раду или у вези са радом;
2. Ако непоштовањем радне дисциплине и повреде радне обавезе угрожава имовину веће вредности утврђену општим актом или Уговором о раду;
3. Ако је природа повреде радне обавезе, односно непоштовање радне дисциплине, или је понашање запосленог такво да не може да настави рад код послодавца.

" Члан 167 - Удаљење може да траје најдуже 3 месеца а по истеку тог периода послодавац је дужан да запосленог врати на рад или му откаже Уговор о раду или изрекне неку другу меру у складу са Законом.

" Члан 171 - Послодавац може запосленом да понуди измене уговорених услова рада (Анекс уговора):

1. Ради премештаја на други одговарајући посао због потребе процеса и организације рада итд.

" Члан 172 - уз Анекс уговора о раду послодавац је дужан да запосленом достави писмено обавештење које садржи: разлоге за понуђени Анекс уговора, рок у коме запослени треба да се изјасни који не може бити краћи од 8 радних дана и правне последице које могу настати непотписивањем Анекса уговора. Ако запослени потпише Анекс уговора у остављеном року задржава право да пред надлежним Судом оспорава законитост тог Анекса. Запослени који одбије понуду Анекса уговора у остављеном року задржава право да у судском поступку поводом отказа Уговора о раду оспорава законитост Анекса уговора. Сматра се да је запослени одбио понуду Анекса уговора ако не потпише Анекс уговора у року.

" Члан 172а - Ако је потребно да се одређени посао изврши без одлагања запослени може бити привремено премештен на друге одговарајуће послове на основу решења без понуде Анекса уговора најдуже 45 радних дана у периоду од 12 месеци.

" Члан 179 - Послодавац може запосленом да откаже Уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог и његово понашање и то:

1. Ако не оставрује резултате рада или нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради;
2. Ако је правоснажно осуђен за кривично дело на раду или у вези са радом;
3. Ако се не врати на рад код послодавца у року од 15 дана од истека рока мировања радног

односа и неплаћеног одсуства,

4. Послодавац може да откаже Уговор о раду који својом кривицом учини повреду радне обавезе и то:

1. Ако несавесно или немарно извршава радне обавезе;
2. Ако злоупотреби положај или прекорачи овлашћења;
3. Ако нецилисходно и неодговорно користи средства рада;
4. Ако не користи или ненаменски користи обезбеђена средстава или опрему за личну заштиту на раду;
5. Ако учини другу повреду радне обавезе утврђене општим актом, односно Уговором о раду. Послодавац може да откаже Уговор о раду запосленом који не поштује радну дисциплину и то:
  1. Ако неоправдано одбије да обавља послове и извршава налоге послодавца у складу са законом;
  2. Ако не достави потврду о привременој спречености за рад;
  3. Ако злоупотреби право на одсуство због привремене спречености за рад;
  4. Због доласка на рад под дејством алкохола или других опојних средстава, односно употребе алкохола или других опојних средстава у току радног времена, које има или може да има утицај на обављање послова;
  5. Ако његово понашање представља радњу извршења кривичног дела учињеног на раду и у вези са радом независно од тога да ли је против запосленог покренут кривични поступак за кривично дело;
  6. Ако је дао нетачне податке који су били одлучујући за заснивање радног односа;
  7. Ако запослени који ради на пословима са повећаним ризиком на којима је као посебан услов за рад утврђена посебна здравствена способност одбије да буде подвргнут оцени здравствене способности;
  8. Ако не поштује радну дисциплину прописану актом послодавца, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца;

" У Члану 179а се наводи да послодавац запосленом може да изрекне једну од следећих мера:

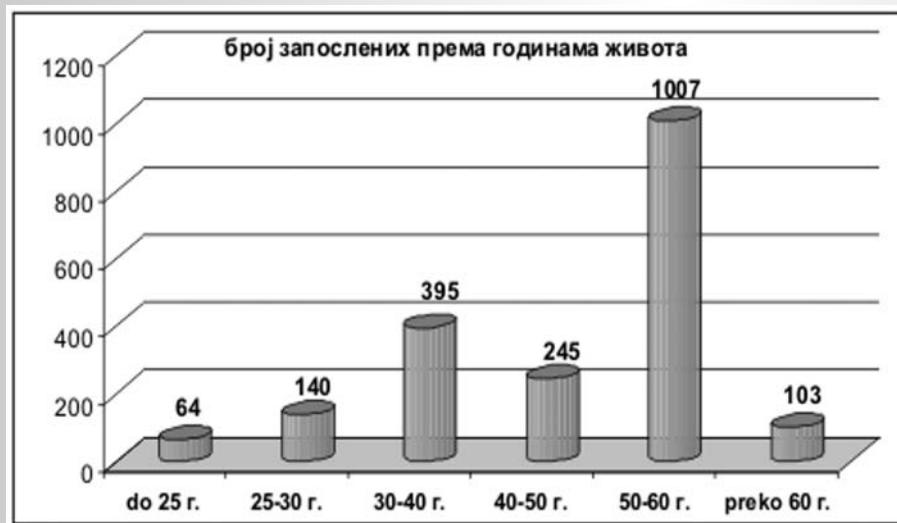
1. Привремено удаљење са рада без накнаде зараде у трајању 1 до 15 радних дана;

2. Новчану казну до 20% основне зараде запосленог за месец у коме је новчана казна изречена у трајању до 3 месеца која се извршава обуставом од зараде на основу решења послодавца о изреченом мери;

3. Опомену са најавом отказа у којој се наводи да ће послодавац запосленом отказати Уговор о раду без поновног упозорења из Члана 180. овог закона, ако у наредном року од 6 месеци учини исту повреду радне обавезе или непоштовања радне дисциплине.

" Члан 181 - Запослени уз изјашњавање може да приложи мишљење синдиката чији је члан у року од 8 дана. Послодавац је у обавези да размотри приложено мишљење синдиката.

Структура запослених у Застава оружје АД

Ако посматрамо нашу фабрику кроз призму радне снаге, узимајући у обзир старосну структуру радника, забрињавајући податак је да скоро 52% запослених има од 50 до 60 година живота и да је сагледавајући тај податак неопходно подмлађивање кадра.

Највише је запослених са радним стажом од 25 до 35 година. Чак 252 радника имају преко 35 година радног стажа, што опет доводи до закључка да је велики број радника пред крајем своје радне каријере. Неповољно је и то да је велики број ових радника са ВСС, односно на стручним радним местима чије је знање и

искуство на оружарским технологијама врло тешко надоместити за кратко време и да за тако нешто потребне године радног ангажовања.

Ако погледамо структуру запослених у Застава оружју, нешто је повољнији однос броја ангажованих радника на пословима 6.0 и 6.1 у односу на број осталих запослених ако посматрамо садашње стање и предходне периоде.

Ангажованих радника у производњи, односно директном раду (6.0) је 46,5% у односу на укупан број запослених.

Однос запослених мушкараца и запослених жена је 72,6:27,3% или 1419:535 радника. У директном раду старосна структура запослених и није тако неповољна као у другим деловима предузећа јер је било делимичног занављања кадрова последњих година.

Сагледавајући старосну структуру, радни стаж према врсти рада јасно произилази да нам је неопходан пријем младе радне снаге у свим сегментима предузећа.

Драган Стаменовић - Фрца

**Какав је Ваш став поводом измена Закона о раду и ПИО?
Како коментаришете најаву приватизација фабрика ОИС?**

Милутин Влајић.

Нису ми јасне намере, ни шта хоће да се постигне. Овакви закони не постоје нигде. Све иде на штету радника.

Приватизација није никоме добро донела. Сведочи смо да су фирме уништене, а радници избачени на улицу, без и гденичега.

Милица Живојиновић

Када се доносе такви закони очигледно да нико не мисли о људима. Закон о ПИО ће највећу штету донети женама које не само што раде на послу већ имају обавезе и код куће. Ми као радници треба да будемо сложници да се изборимо да до приватизације не дође.

Владан Ирић

Идеја о приватизацији је бесмислена, национални интерес је да се очува и фабрика и њен производ, то би угрозило безбедност земље.

Донети закони неће доћи нова упошљавања, напротив, прети нам свима да постанемо социјални случајеви.

Милан Веселиновић

Борили смо се против оваквог Закона о раду, и ово је све супротно оному што смо желели.

Приватизација се нигде није показала да је у интересу радника, као ни саме државе, и очекујем да радимо на томе да до тога не дође.

Марина Пумпаловић

Само они који су радили код приватника знају какав је однос власника према запосленима. Овде је плата редовна, и помињање могућности приватизације фабрике уноси зебњу, сви знамо како су прошле оне фирме које су приватизоване.

Иван Стевановић

Измене закона не доносе ништа добро, ни садашњим, а ни будућим радницима.

Приватизација такође не може бити добра за раднике. Нико не може знати какве би биле намере тог будућег власника, и његов однос према фабрици и запосленима.

Весна Славковић

Радници не могу да буду задовољни због усвојених законова који им умањују права. Искрено верујем да до приватизације фабрике неће доћи и морамо да предузмемо све што можемо да она остане у власништву државе, као до сада.

Душан Николић

Мислим да је већина радника у фабрици против најављене приватизације, и да сви верујемо да то неће доћи до сада.

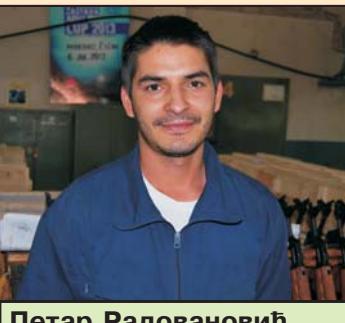
Измене закона су у корист власника, приватника и у складу са тим Синдикат треба да пошаље поруку да су ти закони лоши за нас раднике.

Данка Полетановић

Ја сам директно погођена Законом о раду, плата ми је умањена за минули рад. Лоше је и изједначавање одредби о одласку у пензију за жене, у овим нашим условима. Не бих волела да се фабрика приватизује, и против тога сам.

Славица Зорић

Никако нам не одговара умањење пензије по основу ранијег одласка у пензију, а нарочито су сурвеве одредбе које се односе на жене, које носе велики терет радећи у тешким условима, а знамо да су оне и стуб сваког домаћинства.

Петар Радовановић

Ретке су одредбе тих законова за које можемо рећи да су побољшале положај радника.

Наменска индустрија не треба да оде у руке приватника, држава ће сигурно имати већу корист, ако улаже у своју фабрику него да је прода другоме.

Слободан Продановић

Бојим се да ћемо ми тек осетити последице усвајања ових законова, и Закона о ПИО.

Идеја о приватизацији је апсурдна, ниједна власт није озбиљно разматрала продају фабрике. Држава мора најпре да се изјасни да ли јој треба фабрика или не.

РАПОРТ

30. јануар 2014. год, Крагујевац

Синдикат обавестио запослене да је представнику синдиката ускраћено право да присуствује колегијуму руководства, на коме се разматрају најважнија питања из области пословања, као и да ће се у наредном периоду умањивати зараде преко 60.000 динара, јер је предузеће сврстано у категорију "буџетских корисника", и поред чињенице да фабрика не добија субвенција и да јој држава дугује преко 100 милиона долара.

18. фебруар 2014. год., Београд

Предузеће Застава оружје одликовано је Сретењским орденом трећег степена за нарочите заслуге у привредној делатности које се заснивају на дугогодишњој традицији и резултатима низа генерација, а поводом 160 година постојања и успешног рада.

3. март 2014. год., Крагујевац

Одбор Синдикалне организације Застава оружје једногласно је донео одлуку да Управи ССМС-а упути захтев да хитно донесе одлуку о упућивању иницијативе СССС-у како би се обуставили сви даљи разговори на тему измена Закона о раду, док се не спроведу избори и успоставе структуре које ће бити релевантне за учешће у преговорима у оквиру Социјално - економског савета и радних група.

1. мај 2014. год., Београд

Око 300 активиста Синдикалне организације Застава оружје учествовало је на првомајском протесту који је поводом Међународног празника рада организован 1. маја у Београду. Неколико хиљада представника синдиката окупило се на Тргу Николе Пашића, а главна порука упућена са скупа била је да неће дозволити да се радници поново боре за права која су, пре тачно 128 година изборена након протesta у Чикагу, а Влади Србије је запрећено сталним протестима и окупљањима.

"Пре 128 година избoren је право на рад од осам сати, данас од нас траже да радимо 10, 12, 14 сати, а да нас плате за рад од два сата", казао је лидер Савеза самосталних синдиката Србије Љубисав Орбовић. Он се усprotивио и најављеној приватизацији јавних предузећа, и истакао да је од почетка приватизације у Србији уништено оно што су радници градили деценијама. "Шта ћемо имати од приватизација, на десетине хиљада изгубљених радних места, мање плате, скупљу струју и комуналне", казао је Орбовић и указао да се данас на политичку сцену враћају људи који су 2000. године предлагали реформе које су уништиле српску привреду.

Након окупљања, протестна поворка упутила се ка Славији, где су положени венци на споменик Димитрију Туцовићу, оснивачу Српске социјалдемократске партије и великим борцу за радничка и људска права, равноправност полова, опште право гласа, социјалну правду и грађанске слободе у Краљевини Србији као што је био случај у ранијем периоду када је ОИС имао најбоље резултате.

12. мај 2014. год., Ваљево

Синдикати фабрика ОИС донели су одлуку да се у оквиру заштите својих интереса организују у оквиру синдиката фабрика Одбрамбене индустрије Србије.

19. мај 2014. год., Крагујевац

Синдикална организација Застава оружје покренула иницијативу за прикупљање новчане помоћи за настрадале од поплава. Синдикат је уплатио помоћ од

200.000 динара, а укупан износ који су прикупили радници фабрике у овој акцији од 2 милиона динара уплаћен је на рачун Владе Републике Србије.

27. април 2014. год. Београд

Синдикална организација Застава оружје добитник је признања "27. април" у 2014. години које додељује Савез самосталних синдиката Србије. Признање се додељује за:

- посебне резултате у остваривању права и заштити материјалног, социјалног и друштвеног положаја запослених,
- истакнуто учешће у развоју социјалног дијалога, колективног преговарања и закључивања колективних уговора,
- значајан допринос на унапређењу метода и средстава деловања и ефикасности рада у Савезу самосталних синдиката Србије и Самосталном

синдикату,

- изузетне резултате на пријему и организовању нових чланова у самосталне синдикате и афирмирању улоге Савеза самосталних синдиката Србије,
- посебну улогу у јачању сарадње Савеза самосталних синдиката Србије са синдикатима из других земаља и његовог положаја у међународном синдикалном покрету и организацијама,
- дугогодишњи рад и трајан допринос развоју Савеза самосталних синдиката Србије.

30. мај 2014. год., Врњачка Бања

Највеће признање Савеза самосталних синдиката Србије "27. април" додељено је ове године Синдикалној организацији Застава оружје на свечаној седници Председништва Савеза самосталних синдиката Србије одржаној у Врњачкој Бањи 30. маја 2014. године.

Ово високо признање председнику Синдикалне организације Застава оружје Драгану Илићу уручio је Љубисав Орбовић, председник СССС и том приликом истакао улогу коју Оружари имају у афирмацији синдикализма и унапређењу синдикалног покрета у Србији.

Драган Илић је рекао да је почастован што прима ово значајно признање у име Синдикалне организације Застава оружје и том приликом се захвалио Председништву СССС које је препознalo допринос Синдиката Застава оружје јачању радничког покрета и идеје синдиката у Србији.

ЧЛАНСТВУ

"Ово признање није само признање генерацији чланова које су сада у организацији, већ је ово признање хиљадама чланова наше организације који су у последњих 20 година дали допринос друштвеним променама које су се догађале у Србији, јачању синдикалног покрета и тако допринели да Синдикална организација Застава оружје буде ово што је данас. Признање је и обавеза и мотив да синдикат мора да се ангажује и више, нарочито у околностима у којима и ова власт покушава да ојача свет капитала, науштрб даљег гушења и смањивања радничких права", истакао је Драган Илић обраћајући се присутним званицима.

11. јул 2014. год., Београд

Чланови Синдикалне организације Застава оружје учествовали су на протестном скупу испред Владе

Србије, где су заједно са око 2.000 чланова синдиката исказали незадовољство стављањем неприхватљивог Закона о раду у скупштинску процедуру. На скупу су изнете и осуде самог начина на који је Влада спроводила измене Закона који ће у великој мери погоршати положај радника у Србији, и довести у потчињен положај све будуће генерације које тек треба да остваре права на основу сопственог рада.

Уз присуство јаких полицијских снага, окупљени демонстранти послали су поруку да је ово тек почетак борбе за тешко стечена права која се сада драстично смањују, уз напомену да су неприхватљиве и измене Закон о пензијско-инвалидском осигурању који је такође по хитном постаку упућен у скупштинску процедуру.

14. јул 2014. год., Крагујевац

Одбор Синдиката оценио да активности ССМС-а

које се спроводи у циљу заштите интереса радника поводом најава усвајања измена Закона о раду прати велики степен дезорганизованости и потпуно одсиство акционе способности Синдиката металаца у делу доношења одлука које организационо треба да укључе све нивое синдикалног организовања ССМС-а. Синдикат Застава оружје је упутио захтев да Управа Синдиката металаца, као и нижи нивои синдикалних органа предузму јасне ставове о мерама које ће се предузимати како би чланови Синдиката металаца масовније узели учешће у акцијама које треба да допринесу спречавању доношења антирадничких закона.

17. јул 2014. год., Београд

Одржан је велики протест због одлуке Владе да уврсти закон о раду и Закон о ПИО у скупштинску процедуру, без усаглашавања са синдикатима,

Социјално - економским саветом и стављања на јавну расправу. Скупу је присуствовало преко 10.000 радника, а учешће у одбрани радничких интереса узела је И Синдикална организација Застава оружје.

1. октобар 2014. год., Чачак

Синдикати шест фабрика Одбрамбене индустрије Србије оценили су да је неприхватљива журба присутна при начину на који се кренуло у активности везане за усвајање Закона о наоружању и војној опреми а који предвиђа и могућност приватизације предузећа ОИС. Синдикати су изнели и незадовољство због неуспешних покушаја да се ступи у контакт са министром одбране како би разговарали о нагомиланим тешкоћама. У складу са тим у наредном периоду ће бити договорени даљи облици синдикалне борбе како би се заштитили интереси фабрика ОИС и 7.000 запослених у њима.

Нова опрема

Да полако или сигурно уводимо неке нове технологије у нашу производњу и занављамо капацитете са новом опремом сведоци смо ових дана када у производним погонима је стизала и инсталirана нова опрема купљена инвестиционим улагањима нашег предузећа.

Укупно је уговорено 38 машина а 37 је до сада допремљено. На двадесет и три машине је обављен дефинитиван пријем и оне већ раде пуном паром. Опрема је разноврсна по структури и задовољава највише критеријуме квалитета.

До сада је од опреме набављено: машина за сечење, више вертикалних обрадних центара, пет хоризонталних обрадних центара двопалетних, револвер стругови за обраду цеви, ЦНЦ стругови дугострушки, ЦНЦ револвер стругови, брусилице типа Централес, брусилице за округло брушење, брусилице за равно брушење, брусилице за дубинско брушење, Центрифуге, ЦНЦ оштрилица са 5 оса типа Валтер, оштрилица типа Децкер. Евидентно је да нам је занављање опреме било преко потребно како би побољшали квалитет и смањили шкарт али и одговорили на повећане уговорне захтеве од стране купаца. Већим увођењем ЦНЦ опреме и обрадних центара у машински парк нашег предузећа, смањује се време израде делова и повећава конкурентност на тржишту.

У плану је и даља сукцесивна набавка машина и опреме али наравно да све зависи од финансијских средстава. Без нове и системски зановљене опреме не можемо ни очекивати светлу будућност.

Застава оружје, која годинама уназад готово комплетну производњу војног наоружања, као и ловачко-спортског и оружја за личну одбрану (пиштоли и револвери) извози широм света, на овај начин се увељко припрема за нове изазове и потребе тржишта.

Драган Стаменовић

Музеј Стара ливница - "Собица"

Музеј Стара ливница, у свом изложбеном простору, садржи један посебан одељак који је, на неки начин, издвојен од главног, централног дела изложбене хале. Издигнут на пар степеника, посетиоцима занимљив, представља својеврстан приказ нетипичне грађе коју наш музеј поседује. Ту је смештен део збирке ордења и медаља, као и укази о одликовањима управника и радника војне фабрике, дипломе и мајсторска писма. Велики део простора заузимају експонати из цивилног програма војне фабрике, али и предмети иностране производње који су се користили у фабрици, а које су бивши и садашњи радници поклонили и уступили музеју.

Из збирке ордења и медаља изложени су најзначајнији примерци. Орден Таковског крста са краја XIX века додељен инжењеру Тодору Тоши Селесковићу и са почетка XX века додељен инжењеру Отокару Зеленом. Овај орден је установљен 1878. године и додељивао се време династије Обреновић, све до њене смене 1903. године. Мирко Хофмановић, мајстор бравар и надзорник ВТЗ-а, је одликован орденом Светог Саве V реда (1928 године, краљ Александар I Карађорђевић, Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца), као и орденом белог орла V реда (1930. године, краљ Александар I Карађорђевић, Краљевина Југославија), који су заједно са указом о одликовању изложени у овом простору. Орден Светог Саве и орден белог орла су установљени 1883. године, после проглашења Кнежевине Србије у Краљевину. Орден белог орла се додељивао за нарочите заслуге у командовању војним јединицама и установама и за одбрану земље. Орден Светог Саве се додељивао за заслуге на пољу културе, просвете и науке, за допринос држави и народу.

Изложен је део из оригиналне архивске грађе - Закон о устројству Артилериске управе из 1862. године (обједињавање свих војних објеката у Крагујевцу и Србији у једну производну и организациону целину), мајсторска писма која је издавала Еснафска управа свију заната за варош Крагујевац за уредно изучене занате (пушкарски, ковачки...), по којима су појединци признати за мајсторе у својим занатима и осposобљени за самостално вођење занатских радњи. Ту је и вредан документ са изложбе Балканских земаља у Лондону 1907. године- Диплома о додели сребрне медаље Добривоју Костићу, раднику ВТЗ-а, за радове на обарачу.

Од цивилног програма које је радила војна фабрика, изложени су војнички кревет и шпорет који су рађени 1945. године у тадашњим Заводима Црвена Застава. Од предмета који су нађени у фабрици или су поклон наших радника музеју, иностране производње, изложени су: хронометар (штоперица) за мерење углонах брзина по правцу, немачке производње (Лобнер,

Берлин), машина за шивење марке Гритзнер, коришћена у Седларници, зидни сат марке Сиеменс, куцаћа машина марке Мерцедес, италијански магнетофон марке Гелосо из 1952. године, као и бушач картица-прва нумеричка машина за механографску обраду података у Заводима Црвена Застава из 1961. године.

Овом приликом упућујемо молбу свим радницима и позивамо их да, ако имају било какав предмет, материјал, писану грађу у својим канцеларијама, радионицама, заоставштину код својих кућа, ако желе и могу, донесу у музеј и помогну у прикупљању грађе која и те како може бити значајна за музејски фонд. Она ће у музеју бити сачувана и показана великом броју посетилаца и будућим генерацијама.

Марија Милошевић

Измене Закона о ПИО - шта доносе ново?!

Нови Закон о пензијском и инвалидском осигурању доноси низ имена. Изменама је предвиђено изједначавање услова за одлазак у пензију и мушкарцима и женама на 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања или најмање 45 година стажа осигурања.

Старосна граница за одлазак жена у пензију постепено ће се повећавати од 2015. до 2032. године. У исто време, износ пензије за превремено пензионисање смањује се за 0,34 одсто за сваки месец пензионог периода, до навршene 65 године, што представља увођење пенала за превремено пензионисање.

У даљем тексту доносимо једноставан преглед тренутно актуелних правила, граница, минимума, рокова за одлазак у пензију, старосну, превремену или са бенефицијарним радним стажом:

Превремене старосне пензије - пенали 0,34 одсто месечно

Измене и допуне Закона о ПИО уводе одредбу "превремене старосне пензије", па радници који желе могу да остваре своја права на надокнаду и пре напуњене 65 године живота, али уз испуњење услова од 40 година стажа и уз одрицање одређеног процента пензије.

Стопа смањења износи 0,34 одсто за сваки месец ранијег одласка у пензију, а у односу на општу старосну границу од 65 година. Умањење пензија за ранији одлазак у пензију, у односу на просечну пензију за април 2014. године (24.200 динара):

-године живота - процена тумачења - примања по новом закону

- 60 година - 20,4% (4.936 динара) - 19.264 динара
- 61 година - 16,32% (3.949 динара) - 20.251 динара
- 62 године - 12,24% (2.962 динара) - 21.238 динара
- 63 године - 8,16% (1.974 динара) - 22.226 динара
- 64 године - 4,08% (987 динара) - 23.213 динара
- 65 година - без смањења - 24.200 динара

Бенефицијарни радни стаж

Министарство рада Правилником о радним местима, односно пословима на којима се стаж рачуна са увећаним трајањем, утврђује конкретна радна места у 36 области привреде на којима су испуњени услову у погледу тежине и услова рада.

Степен увећања бенефицијарног радног стажа износи два, три или четири месеца на годину дана рада, а највише до додатних 6 месеци.

Старосна граница за осигуранике који за годину дана остварују 18 месеци стажа може сеснижавати највише до 50 година живота, док за остале категорије бенефицијарног радног стажа (два, три или четири месеца годишње), минимални услов за стицање права на старосну пензију износи 55 година живота.

Да би се стаж осигурања рачунао са увећаним трајањем, радник на тим радним местима мора провести најмање 10 година, односно 5 година, ако је утврђена инвалидност.

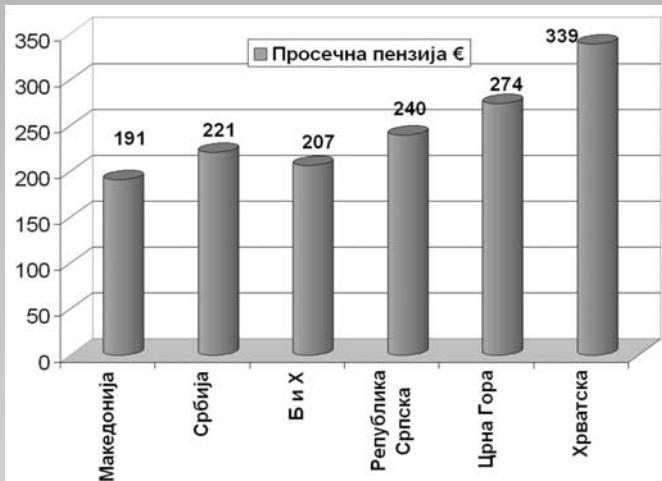
Изменама је уведена и клаузула по којој је додатни услов за остваривање права на обрачун бенефицијарног радног стажа - да најмање две трећине стажа осигураник буде на овим радним местима, у односу на укупан стаж осигураника.

Усвојене измене неће утицати на осигуранике којима се стаж рачуна са додатних 6 месеци на годишњем нивоу (рудари, балетски уметници). Они ће и даље моћи у пензију са 50 година.

А сада?

С обзиром на недавно умањење пензија по основу мера штедње које стручњаци из правне области оцењују као неуставно, евидентан је проблем обезбеђивања одрживости пензионог система у условима смањење запослености у Србији. Оцене стручњака су да би реформе могле ићи у неколико праваца од којих се посебно наглашава потреба динамичке инвестиционе политike оријентисане према већем економском расту и потражњи рада, као и активне политике запошљавања усмерене ка мобилизацији и активирању великог потенцијала рада на тржишту рада, чиме би се стекао основ за неопходно јачање финансијске основе (добити) пензионог система.

Преглед висине пензија у земљама у региону према Ипсос Стратеджик маркетинг:

Истраживање је истакло да је проблем Србије то што има мање запослених него пензионера. Зато су у условима мале запослености, пензије једини приход многих домаћинстава, и у њиховим укупним приходима учествују са 35,8 одсто.

Запад...

У развијеним земљама ситуација око пензија је мало другачија, што се види из следеће табеле:

Земља	Пропис
Немачка	-Не постоји законска минимална пензија, већ социјална помоћ за пензионере са малим приходима
Италија	-Нема минималне пензије -Социјална помоћ на основу потреба у износу од 5.130 € (65-70г) или 7.167 € (преко 70г) -Усаглашава се према потрошачкој корпи
Холандија	-Фиксни износ пензије у случају 50 година пребавилишта у Холандији -Усаглашавање према променама у плати
Шведска	-Не постоји законска минимална пензија -Загарантована пензија за оне без или са малом пензијом: пуни износ је 8.860 € годишње за самца, а 7.903 € за ожењене / удате

Ако хоћемо у ЕУ могли смо нешто позитивно да сагледамо из ове мале табеле...

Други о нама - Октобар 2014, из Новина

Stranci postaju (su)vlasnici vojne industrije?

Radnom verzijom zakona o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme, koju je sačinilo Ministarstvo odbrane, predviđena je i mogućnost inostranih ulaganja u domaću vojnu industriju. U vojnim fabrikama su „Privrednom pregledu“ rekli da sa zakonom ne treba žuriti.

Slobodan Raković

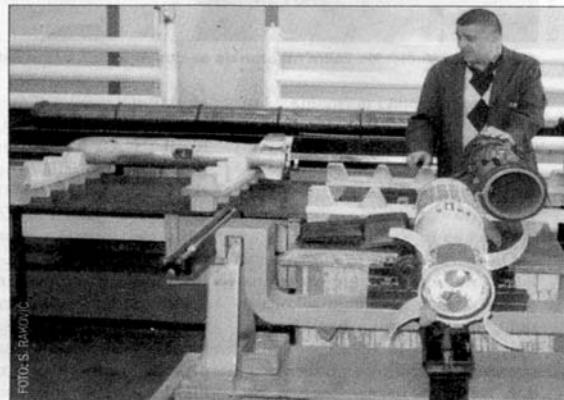
Valjevo

Glavna tema među srpskim proizvođačima oružja, municije i vojne opreme je ponovo postala najavljenja privatizacija ovog sektora. Kako trenutno stvari stoje (zakon je u skupštinskoj proceduri), stranci će moći da budu (su)vlasnici „Krušika“, „Zastave oružja“, „Prvog partizana“, „Milana Blagojevića“ Lučani, čačanske „Slobode“, „Prve iskre“ Barić, „Utve“ i drugih domaćih fabrika namenske proizvodnje.

Radnom verzijom zakona o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme, koju je sačinilo Ministarstvo odbrane, predviđena je i mogućnost inostranih ulaganja u domaću vojnu industriju, odnosno da inostrani investitori i kompanije mogu da budu vlasnici kapitala u fabrikama Odbrambene industrije Srbije. U sindikalnim organizacijama, ali i stari inženjeri i bivši menadžment, preduzeća insistiraju da se, ukoliko je to neophodno, strancima omogući da budu vlasnici do 49 odsto kapitala u vojnim fabrikama, i da država na taj način zadrži većinski paket akcija. Smatramo da je, zbog bezbednosti zemlje, pre svega, ali i razvoja, neophodno da država ostane većinski vlasnik fabrika vojne industrije. Suštinski je značajno da se ti kapaciteti modernizuju, povećaju, a ne smanjuju kakva je bila tendencija svih vlada posle 2000. godine, rekli su nam sadašnji i bivši stručnjaci i rukovodioci u „Krušku“.

Podsećamo da je načrt vrlo sličnog zakona bio u izbornoj proceduri još 2008. godine.

„Postoji ideja da se u omogući da u jednom delu bude strano investiranje, da mogu da kontrolišu jedan deo proizvodnje. Recimo da ‘Remington’ koji ima ugovor sa ‘Zastavom’ može da investira, da je dokapitalizuje, ali ne da kupi celu fabriku. S tim što u svetu to više nije nikakva tajna. Ako neko hoće da ulazi i da kupi ce-

U Kraljevini Jugoslaviji vojnu Industriju činile državne i privatne firme, dok mešovitih oblika svojne nije bilo: pogon Kruška

lu fabriku, a garantuje proizvodnju, zašto da ne, jer država, kontroliše uvoz-izvoz. Zato nema razloga za strah“, govorio je svojevremeno za „Privredni pregled“ Dragan Šutanovac, tadašnji ministar odbrane i na naše Čudenje što je ova tema došla na dnevni red pre privatizacije

■ Neophodno regulisati potraživanja vojnih fabrika za ranije izvezeno naoružanje, ali i ulogu države u periodima kada iz objektivnih razloga ne ide prodaja oružja

mногих javnih preduzeća i okončanje procesa u društvenim firmama podstavlja da se „u našem ministarstvu mnogo radi i mi stvarno činimo čuda“. Jedno od tih čuda je da je posle rasprave u Odbrambenoj industriji na zakon pala potreba prašina zaborava.

Zanimljivo je da su u Kraljevini Jugoslaviji vojnu industriju činile državne i privatne firme, dok mešovitih oblika svojine (državno-privatno) nije bilo. Državni su bili vojnотechnički zavodi u Kragujevcu, Čačku, Obilićevu (Kruševac), Kamniku, Sarajevu i Zagrebu, kao i Zavod za izradu odelje Beograd. Državna fabrika aviona Kraljevo sa privatnim fabrikama proizvodila je vazduhoplove. U proizvodnji naoružanja i vojne opreme učestvovali su i privatne fabrike: „Vistad“ u Valjevu i Višegradsu,

Fabrika oružja i municije u Užicu, Fabrika vagona, mašina i mostogradnje u Slavonskom Brodu, Kranjska industrijska družba iz Jesenice, „Ikar-bus“, „Rogožarski“, „Zmaj“, „Utva“, „Al-batros“, „Teleoptik“, „Mikron“ i „Nestor“, svi iz Beograda, kao i radionica inženjera Špar-

talja. Fabrika aero-planinskih motora „Rakovica“ proizvodi-a je nekoliko tipova avio-motora i posebno kamicne „praga“ od 2,5 tona. Fabrika „Vlajković i kompanija“ u Beogradu pripremala se za proizvodnju aviomotora. Za vojne potrebe radile su i beogradske fabrike „Godevac“ i „Filips“, kao i još nekoliko manjih privatnih firmi.

U vojnim fabrikama su nam rekli da smatraju da se zakonom o proizvodnji i prometu naoružanja i vojne opreme ima ne treba žuriti i da ima puno odredbi koje treba pojasniti. Pre svega neophodno je regulisati potraživanja vojnih fabrika za ranije izvezeno naoružanje i vojnu opremu, ali i ulogu države u periodima kada iz objektivnih razloga ne ide prodaja oružja (tzv. „hladni uslovi rada“). Posebno pitanje je ulaganje u razvoj. Poluglasno, uz obavezu da im se ne pominju imena, svi ističu da je jedna od najbitnijih stavki jasno i čvrsto definisane položaje i uloge „Jugoslovenske SDPR“, jer „bez toga nema boljštika i napretka odbrambene industrije“.

Гравирање метала и дрвета

Закон је закон

Заседоше у државно седло
Јер добише преко сто мандата
У Скупштини све на своје легло
Ушеташе на велика врата

Па већ сутра, првог дана радног
Положише и заклетве своје
Сетише се свог народа јадног
Па почеше законе да кроје

Кажу да су озбиљни играчи
Процедуре морају да скрате
Од државе нико није још,
ударише порезе на плате

Док се народ чуди овом јаду,
У шта се то они упуштају
Усвојише и Закон о раду
Да раднике лакше отпуштају

Да се буџет не би испразнио
Сложише се без веће тензије
Изгласаше и Закон о ПИО
Па смањише, већ мале пензије

Да се своме народу одуже
Кроз законе уредише тако
Радни стаж ће мало да продуже
Па пензију нека сања свако

Доста више! Дај освестите се
Нек вас грижа савести пробуди
Господо министри, сетите се
Да сте и ви некад били (обични) људи.

Милан Обреновић 10.10.2014.г. Крагујевац

Оружари

У Србији како сијоје сивари, најбољи су
наши Оружари.

Од њрвога до њоследњег рата, нигде нема
бољег синдикаша.

Они бригу о раднику воде, срцем бране
радничке слободе и имају јаку вољу да
фабрику учине још бољу.

И у синдикашу беше шешких дана, мишнизи
и њрошеси њроши Слободана, оштумашање
радника дозволили су неће, храбро руководство
за Београд креће.

У Београд одоше због радничких њрава,
донаше њубеду, нека им је слава!

Наше руководство има јуно дара и увек
има њодришку својих Оружара.

Кад се ради - синдикалци раде, у фабрику
довели су младе, за фабрику свако од њих
брине, увезли су и нове машине.

Немања Станковић 106959/1303

(НЕ)РАДНИЧКИ АФОРИЗМИ

Нема горих људи од оних који одлазе код шефа по -
своје мишљење.

Вишак страха може се исказати и као мањак
слободе.

Слободан човек мисли ста хоће, а једе шта има.

Пиши као што ћутиш.

Ми у сваком тренутку знамо шта хоћемо, само не
знамо када је тренутак.

Свака класа има неки порок. Радничка, рецимо, воли
да једе.

Пажња, пре пуштања уста у рад, укључите мозак.

Ил' ми шајућемо, ил' су они слећи

ОНИ: Имамо кључ, где су врати?

Радничка класо, држимо у нашим рукама, нове новације, никада досада употребљаване, гомиле, свежњеве кључева, који нема трика да не отворе која хоћеш врата. Ми овамо, са ове стране зида, осећамо свим чулима, да смо ту негде близу, ма ни по' корака до вас. Јес' да је зид некако и висок и дугачак, али нема препреке која ће да нас заустави у оволовију жељи да дођемо до вас. Ево са нама су и све могуће уније, Европска унија, унија послодавца и још неке друге. Само да знate да многи помажу да вама буде још боље. Ви сад од тог превеликог зида не можете ни да видите шта све чинимо само да напипамо рајска врата, а после ћемо лако.

Размишљали смо ми и да вам некако, онако насумице, пребајимо кључеве тамо на ту страну, него се плашимо удариће неког ни кривог ни дужног, не дај боже по глави, ил' још горе по грбачи. Ово што неки пут прелети по неки қонопац, тамо на вашу страну, то није далеко било, да помислите на оно најгоре, него за оне веште, ако могу да се успентрају конопцем уза зид. Ми чак идемо дотле да и са ове стране омасовљавамо и повећавамо радничку класу, него они код вас тамо улазе на она "мала врата" па ви то не можете да видите.

Хтели смо да знate, да смо увек били и бићемо спремни за сваки разговор са вама и да не губите наду!

МИ: Вичемо, ал' се не чује.

Радничка класо, ево окупљамо се, уједињујемо се, планирамо штрајкове, правимо бине, што праве, што камионске, некад се у елану занесемо па наша бина заличи и на терасу, са понеком воштаном фигуrom, но све се то да поправити, само ако се има добра воља. Иссрпљени сталним борбама и непрекидним активностима улажемо максимум у сталним преговорима са законодавцима да исправимо шта се исправити може. Стално нам под ова гвоздена врата, по хитном поступку пртуре још понеки нови закон: о раду, о пензијама, о приватизацији... треба све то да се најавати. Моћни смо и јаки без обзира што је све "прошло к'о по лоју". Држали смо се чврсто својих ставова и принципа, па злуради нису могли да то не назову "к'о пијан плота". Резултате ове и овакве борбе радничка класа може да осети одмах, па све и у континуитету до краја радног века, са великим вероватноћом да се крај радног века поклони са крајем живота.

Научнички сконцентрисани да савладамо тешку математичку загонетку израчунавања минималне цене рада, разлике су ишле чак и до недостижних 21 динар, оставили смо вама да нам тај пораз припишете у успех. Не одричемо се ми ни раднику који "раде на црно", штавише ту смо да укажемо и на њихове муке, него тешко их је уочити и избројати, што због овог "медијског мрака", што опет због броја и математике, а они су сама реч каже црно у сивој зони. Да никада нисмо и нећemo одустати говори и чињеница, да се ево стално чује како часни појединци из наших редова стално и упорно раменом бију у она затворена врата.

Хтели смо да знate да смо увек били и бићемо са вама и уз вас и да не губите наду!

14.ФЕБРУАР - МИЛИЈАРДА УСТАЈЕ ЗА ПРАВДУ ЗА ЖЕНЕ

"Милијарда устаје за јравду" је глобални јозив уђућен женама које су прегивеле насиље и онима који их воле да се безбедно окуне и ајелују на инсистишуције која треба да омогуће јраво женама на јристују јравди. Циљ кампања је и да уђуши јозив свим женама које су претрпеле или јавије насиље да прекину са ѡушањем и проговоре оном што им се десило како би се супроштавиле насилицима, али и јодствакле друге жртве да ћо исто учине. Иначе, стапистица јоказује да су у 2013. години у Србији 43 жене убили њихови парниери или чланови њородици. То је 11 убиства жена више него у 2012. години. За кривично дело силовање у 2012. години у Србији јоднеша је само 121 јријава, а само 67 силоваше је осуђено. За насиље у њородици у 2012. години јоднеша су кривичне јријаве за само 3.624 особе, исте године осуђена су 1472 лица за кривично дело насиље у њородици. Највећи број лица је добио условну казну. 9.325 жртава насиља у њородици евидентирано је у 2012. години, исте године судови су изрекли свега 380 јресуда којима се одређују мере заштите. Једна од три жене на свешту ће бити силована или претручена шоком живоша. У Крагујевцу је акцију организовала Секција жена СЦСК Крагујевца, уз подршку јројекта "Ми смо једнаки" и Олоф палме Ценшра!

Током прве половине 2014.године Актив жена Синдиката Застава оружје учествовао је у неколико различитих акција које су организоване са циљем да се јавности укаже на неколико кључних проблема са којима се сушавају жене а који се могу решити само удруженим снагама и заједничким деловањем.

8.МАРТ - ДАН БОРБЕ ЗА ПРАВА ЖЕНА

Уместо прихватавања модела поклањања каранфила и осталих "пригодних" поклона, активисткиње у борби за побољшање положаја жена овај датум користе као прилику да подсете да се и данас налазимо далеко од успостављања принципа равноправности међу половима. Пре више од сто година жене су поносно и храбро марширали тражећи веће плате, краћи радни дан, забрану дечијег рада и право гласа. Данас, уместо настављања традиције и побуне против неправде и неравноправности, питање које се најчешће може чути је: "Шта си добила за 8.март?".

Чланице Актива жена Синдиката Застава оружје организовале су акцију поделе флајера у којима се указује на присутну дискриминацију према женама, као и беџева са поруком која их мотивише да се изборе за своја права: "Апсолутно фантастична - избори се - буди јака!"

“ЖЕНА ЖЕНИ”

У склопу акције "Жена жени" чланице Секције жена Савеза самосталних синдиката Крагујевца уручили су 160 хуманитарних пакета женама Парадина, уз поруку да нису саме и да постоји неко ко мисли на њих. Иницијатива за ову акцију покренута је од стране Актива. Хигијенски пакети намењени женама прикупљани су у више десетина синдикалних организација, а помоћ су доносиле и грађанке Крагујевца.

ИНИЦИЈАТИВА

Актив жена Синдиката Застава оружје и Секција жена СЦСК Крагујевца придружили су се иницијативи коју је Академија женског лидерства, уз подршку 50 организација цивилног друштва и 68 поједињки/ца упутила Влади Републике Србије да предузме неопходне кораке како би се довршио и унапредио институционално правни оквир те створили организационо технички услови за спровођење политике родне равноправности и примену прописа од значаја за родну равноправност.

Упућен је позив Влади Републике Србије да у најкраћем року предузме активности на:

- Конституисању Савета за родну равноправност Владе Републике Србије, како би ово тело могло да настави рад и у мандату ове Владе
- Оснивању Канцеларије за родну равноправност која би пружала подршку раду Савета
- Изменама и допунама Закона о равноправности полове"

БУДВА 2014 такмићење ССМС – Оружари екипно заузели II место

Екипа радника - спортиста Синдикалне организације Застава оружје учествовала је на спортским играма радника које су у организацији Самосталног синдиката металаца Србије одржане у Будви од 10. до 14. јуна 2014. године и у екипном пласману заузела 2 место. За само неколико бодова нам је измакло прво место, али од медаља и пехара је важније дружење и вишегодишње пријатељство међу радницима. Екипа која нас је представљала на играма своје право на учешће у Будви изборила је на фабричким такмићењима у одређеним дисциплинама.

Радничко спортски сусрети су изузетна прилика да се поред спортских активности створи велика мрежа познанства што резултује и другим облицима сарадње. За велику већину учесника ове игре представљају извор позитивне енергије, добру забаву и незаборавне моменте, а самим тим и најлепше време проведено у току радне године.

Такмићења су одржана на спортским теренима уз добро организован програм и добро познату енергију у атмосфери здраве конкуренције и пријатељства, где је навијања и бодрења екипа било на претек. Оружари су у навијању били једна велика сложна породица и у томе су засигурно заузели прво место!

Уз такво навијање на спортским борилиштима екипа Оружара је остварила следеће резултате:

- Одбојка (м) I место
- Пикадо (ж) I место
- Мали фудбал II место
- Кошарка (м) II место
- Надвлачење конопца II место
- Стони тенис II место
- Шах II место
- Одбојка (ж) III место

Екипа Оружара је на прави начин и са поносом представљала своју фабрику и своју синдикалну организацију јер је цела манифестација протекла без иједног инцидента у фер и спортском духу. Оружари ће увек стремети бољем и надамо се да ће се убудуће бележити само прва места.

Синдикат - организација која се бори за права радника

Заједништво, солидарност, јединство, борба за бољи социјално-економски положај радника

- кључне речи које служе да се објасни смисао синдикалног организовања. Раднички покрет је неопходан како би се спречила експлоатација радника од стране власника капитала, односно од стране управљача. Без удруженог деловања радничких организација обичан човек постаје само обична роба, заменљива категорија, само бројка и ништа више.

Свесни чињенице да никада нисмо били и да никада нећемо бити "миљеници" власти и власника капитала подсетићемо на дугогодишње напоре синдиката у Србији и наших Оружара да се изгради држава социјалне правде, држава која поштује радника, грађанина. Напади на синдикате нису случајни, а нису ни нешто што је новина на историјској и политичкој сцени. Они су резултат сукоба циљева, идеолошких размишљања, различитог погледа на право човека на достојанствен живот који подразумева и право на достојанствен рад.

Право на штрак је неспорно право свих радника, и начин да се остваре бројни захтеви који помажу да се побољша положај радника. На штрајкове радник се данас гледа као на извесно светогрђе, скрнављење политичке воље владајуће већине, а притом се заборављају штрајкови радника од пре 100 и више година који су омогућили радницима све мање присутне категорије "8 сати рада - 8 сати одмора - 8 сати сна". Власник капитала није и власник живота радника. И никада неће ни бити, у питању је само размена добра.

Синдикални покрет у Србији у великој мери зависи од политичке климе, од амбијента и степена значаја који радник има у датом тренутку. Период социјалистичког самоправљања многи памте као "златно доба" радничке класе када су се уживала бројна права. Ипак, истина је негде између. Доминантан утицај КПЈ као и обрачуни са неистомишљеницима били су знак да ни у привреди ни у друштву ситуација није сасвим идеална каквом се желело представити. У једном тренутку је Јосип Броз Тито био постављен чак и за почасног председника Савеза синдиката Југославије, што довољно говори о неаутономности саме организације и њеној зависности од политици. Штрајкова је било и тада, и по саставу су то били скоро искључиво штрајкови радника из непосредне производње, индустријских радника, рудара... Наравно, они су се дешавали уз присутност појаве да они не постоје, а чак нису ни називани правим именом већ "обустава рада".

Деведесете доносе ратове, санкције, инфлацију, крах привреде, борбу за голи живот. Србија се нашла изолована, суочена са врло репресивним системом који не подноси критику и неистомишљенике. Штрајкови попримају димензију политичких сукоба.

ОРУЖАРИ - ШТРАЈКОМ ЗА ПРАВО НА БОЉИ ЖИВОТ

Шта је Ваша прва помисао када чујете - Оружари? Поносни, храбри, вредни, одани фабрици, у сталној борби за данашњи дан и за боље сутра. Фабрика је нама, после породице, највећа брига. За њу се приносе жртве, а чувамо је свом снагом зато што је она наша друга кућа. Прича о Оружарима може да се исприча само уз илustrацију догађаја у којима су се водиле тешке или одлучне битке за опстанак, за преживљавање.

Зиме 1993. године незапамћена инфлација, до тада незабележена у свету и неспособност тадашњих руководилаца фабрике ЗНП, довели су до бурних протеста радника и у први план избацили групу некомпромитованих људи која се доследно борила за радничка права. Језгро те групе је на следећим синдикалним изборима, изборило победу над старим "режимским" синдикатом. Прва велика акција синдиката Наменске (после дуге, неуспешне борбе са руководством) почела је

19. августа 1996, на Преображење. Радници Наменске предвођени одбором синдиката, свакога дана излазили су на улице свога града тражећи смене тадашњег руководства. Зборови, штетње, демонстрације.

У време најжешћег протesta радници и одбор синдиката започели су штрајк глађу. Штрајк глађу започело је 96 радника, а услед разних здравствених проблема завршило га 58. Глад је трајала 11 дана и ноћи. На Св. Петку 27. октобра протести су завршени, зато што је руководство било приморано да прихвати свих осам захтева синдиката.

У лето 1997. године одбор синдиката је одлучио да се крене пешице за престоницу удаљену око 140 км. Сто радника на челу са лидерима синдиката прешачило је пут од Крагујевца до Београда. У Београд је тог дана стигло и неколико аутобуса са радницима "Наменске".

Постigli су се неки уступци, али се до коначног решења није стигло. Као резултат претходних неиспуњених услова у пролеће 1998. године радници "Наменске" су опет у протесту, на улици. Почиње нови штрајк глађу, овога пута 56 људи. Масовне демонстрације подију цео град на ноге и наши захтеви се испуњавају 14. маја 1998. године.

Октобра 2000. године Оружари учествују у протестима са захтевом да се призна победа опозиције и пораз Слободана Милошевића на изборима који су одржани у септембру. Појединачно и организовано блокирају се путеви, праве барикаде

Снага синдиката зависи од начина на који чланови доживљавају идеју синдикализма, а задатак синдикалних лидера је да на најодговорнији начин заступају интересе чланова, да буду стуб одбране људи и предузета (фабрика, установа...). Углед који Оружари уживају у Србији није случајан, деценијска борба нас је учинила тзв. синдикалним брендом, позитивним примером

како функционише синдикат који има скоро 2.000 чланова. Наша борба за сваког човека се наставља, наша снага је у нама самима... Овде ћemo ставити "наставиће се" ...

